

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ PROGRAMI**

**İSTANBUL - KARTAL HASANPAŞA İLKOKULUNDAKİ
ÖĞRETMENLERE GÖRE, OKULUN FİZİKSEL DÜZENLEMELERİNE
İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

YÜKSEK LİSANS PROJESİ

Emre ÖZÇELİK

İSTANBUL, 2022

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ PROGRAMI**

**İSTANBUL - KARTAL HASANPAŞA İLKOKULUNDAKİ
ÖĞRETMENLERE GÖRE, OKULUN FİZİKSEL DÜZENLEMELERİNE
İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

YÜKSEK LİSANS PROJESİ

Emre ÖZÇELİK

200512045

Danışman

Prof. Dr. Tuncay AKÇADAĞ

BEYAN/ ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Emre ÖZÇELİK

İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitim sürecinde, proje çalışmamın hazırlanma aşamasında ilgi ve desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Prof. Dr. Tuncay Akçadağ'a,

Proje hazırlama sürecinde yardımlarını esirgemeyen okul müdürüm Osman Ateş'e, okul rehber öğretmenimiz Feyyaz Arslan'a tüm kalbimle teşekkür ederim.

Emre ÖZÇELİK

İSTANBUL - KARTAL HASANPAŞA İLKOKULUNDAKİ ÖĞRETMENLERE GÖRE, OKULUN FİZİKSEL DÜZENLEMELERİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Emre ÖZÇELİK

ÖZET

Yapılan bu araştırmada İstanbul Kartal Hasanpaşa İlkokulu öğretmen görüşlerine göre okul binasının fiziksel düzenlemelerine ilişkin sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu nedenle okulun fiziksel ortamına ilişkin eksikliklerin tespit edilerek bu eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır.

Literatür taraması yapılarak 12 soru belirlenmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile İstanbul Kartal Hasanpaşa İlkokulunda görev yapmakta olan ve kolay ulaşılabilir amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen 5 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Her görüşme ortalama 20 dakika sürmüş olup, toplamda bütün görüşmeler bir haftada tamamlanmıştır. Görüşmeler cep telefonu ses kayıt özelliğiyle kayıt altına alınarak sonradan yazılı hale getirilmiştir. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin önemli bir kısmı okul binasını fiziksel olarak yeterli görmemektedirler. Okul bahçesinin genel olarak yeşillendirilmemiş, asfalt zeminden oluştuğu ve öğrencilerin teneffüslerde oyun bahçesi olarak kullanmalarına uygun bulunmadığı söylenebilir.

Ayrıca okul bahçesinin okul mevcudunu kaldırarak nitelikte olmadığı tüm öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Okul binasının merdiven ve koridorlarının normal okul standartlarından daha dar olduğu ve bu durumun giriş çıkış ve teneffüslerde sorun teşkil ettiği belirtilmiştir. Okulun zeminden alt katta bulunan spor salonu, konferans salonu, atıl durumda bulunan odaların da yeniden elden geçirilerek daha fonksiyonel kullanılarak aktif kullanıma sokulması gerektiği görüşü hâkimdir. Bu araştırmanın sonucunda İstanbul Kartal Hasanpaşa İlkokulunun bahçesinin genişletilmesi için kullanılmayan arka kapı merdiven boşluğunun ve arka bahçede atıl durumda bulunan tel örgülü toprak alanın doldurularak bahçeye katılması

ayrıca okul bahçesi zeminine çocuk oyunları çizilerek kullanıma sokulması okul bahçesinde önemli bir rahatlama sağlayacaktır. Hedeflenen çağdaş eğitime ulaşmada bir adım daha ileriye gidebilmek için okul binasının fiziki sorunlarının vakit kaybetmeden giderilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler Okulun Fiziksel özellikleri, okulun fiziksel mekân yönetimi,

ACCORDING TO DO TEACHERS AT İSTANBUL – KARTAL HASANPAŞA PRİMARY SCHOOL ROBLEMS AND SOLUTIONS REGARDİNG THEIR PHYSİCAL ARRENGEMENTS

Emre ÖZÇELİK

ABSTRACT

This study aimed to determine the problems related with the physical arrangements of Istanbul Kartal Hasanpaşa Primary School based on the perceptions of the teachers employed at this school and suggest solutions to these problems. Thus, it is also targeted to determine the shortcomings in terms of physical conditions of the school and develop suggestions to eliminate them. To collect the data of the study, a quality research approach was adopted.

After conducting literature review, the researcher determined twelve questions which were used in semi-structured interviews with five teachers working at Istanbul Kartal Hasanpaşa Primary School. The subjects of the study were selected through simple random sampling method. The interviews completed in a week lasted 20 minutes on average and were recorded using a mobile phone and then transcribed. According to the results, a majority of the teachers find the physical condition of the school building inadequate. The school garden lacks sufficient green areas and the playground is asphalt, which is not conducive to playing during break times.

In addition, almost all teachers have expressed that the space of the school garden is not big enough to provide sufficient area for the students to play considering the number of the students attending this school. It has also been stated that the staircases and the corridors of the school building are narrower when compared to normal school standards and this caused difficulty

during entering and exiting the school and breaks as well. It is generally accepted that there is a need to renovate the sports hall, the conference hall and the unused rooms on the basement and the ground floors of the school such that they could be used more actively and functionally. The results of the study indicate that in order to enlarge the school garden of Istanbul Kartal Hasanpaşa Primary School, the space in the back door stairs and the idle soil area with a wire fence in the garden should be filled and added to the school garden. Also, it would prove useful if lines for children's games were drawn in the garden. It has been pointed out that the physical problems of the school building must be resolved immediately in order to take a step forward to achieve the aim of reaching contemporary education.

Keywords: Physical conditions of the school, physical space management of the school

İÇİNDEKİLER

<u>ÖZET</u>	iii
<u>ABSTRACT</u>	iv
<u>İÇİNDEKİLER</u>	vi
<u>TABLO LİSTESİ</u>	vii
<u>GİRİŞ</u>	1
<u>BİRİNCİ BÖLÜM</u>	1
<u>1.1.OKUL KAVRAMI</u>	1
<u>1.2. Okulların Fiziki Düzenlemeleri</u>	3
<u>1.3 Problem Cümlesi</u>	6
<u>1.4. Alt Problemler</u>	6
<u>1.5.Amaç ve Önem</u>	7
<u>İKİNCİ BÖLÜM</u>	7
<u>2. YÖNTEM</u>	7
<u>2.1. Araştırmanın Modeli</u>	7
<u>2.2.Çalışma Grubu</u>	8
<u>2.3 Verilerin Toplanması</u>	9
<u>2.5. Verilerin analizi</u>	10
<u>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM</u>	11
<u>3. BULGULAR</u>	11
<u>3.1. Okulun Bahçesine İlişkin Sorunlar Ve Çözüm Önerileri</u>	11
<u>3.2. Okulun Merdiven ve Kat Koridorlarındaki Düzenlemelere İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri</u>	12
<u>3.3. Kantinin Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri</u>	13
<u>3.4. Diğer Alanların (okul aile birliği odası, mescit, çok amaçlı salon) Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri</u>	14
<u>3.5.Spor Salonunun Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri</u>	15
<u>3.6. Okulda Fiziki Etkinliklere Dayalı (yaratıcı drama, resim, müzik, seramik vb.) Atölyelerin Oluşturulması İçin ne Yapılmalıdır?</u>	16
<u>4. SONUÇ VE ÖNERİLER</u>	17
<u>4. KAYNAKÇA</u>	21

TABLO LİSTESİ

Sayfa

TABLO 2.2 : Katılımcılara İlişkin Bilgiler	8
TABLO 2.3 : Alt Problemler ve Görüşme Soruları.....	9
TABLO 3.1 : Okulun Bahçesine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	11
TABLO 3.2 : Okulun Merdiven ve Kat Koridorlarındaki Düzenlemelere İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	12
TABLO 3.3 : Kantinin Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	13
TABLO 3.4 : Diğer Alanların Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri	14
TABLO 3.5: Spor Salonunun Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri.	15
TABLO 3.6 : Okulda Fiziki Etkinliklere Dayalı Atölyelerin Oluşturulması	16

1.Giriş

Kaptan-ı Derya Hasan Paşa tarafından, 1901 senesinde iki derslikli "Millet Mektebi" olarak faaliyete geçirilmiştir. Hızla kalabalıklaşan nüfus sebebiyle Hasanpaşa'nın oğlu Mahmut Bey, binaya beş derslik daha katarak okulun hizmetini böyle sürdürmesini sağlamıştır.

Hasanpaşa'nın gelini 1960 senesinde şimdiki arsayı Milli Eğitim Bakanlığına bağışlayınca 1966 yılında bakanlık eski binanın yanına 8 derslikli kaloriferli yeni bina yaptırmıştır.1966 yılından 2008'e kadar eğitim-öğretim hizmetleri bu binada planlanmış ve yürütülmüştür.

1966-1982 yılları arasında 7 derslikli eski binada orta öğretim hizmetleri yürütülmüştür. 1982-1983 ve 1983-1984 öğretim yıllarında ilk ve orta öğretim birleştirilerek Yakacık Orta Okulu ve Hasanpaşa İlkokulu adı altında hizmet vermiştir. 1984 – 1985 Öğretim yılı başında İlkokul Bölümü'nün kendi binasına taşınması ve müstakil ilkokul olarak eğitim ve öğretime devam etmiştir. 2009 eğitim ve öğretim yılında çok önemli bir adım atılmıştır. İstanbul Valiliğinin almış olduğu kararla yerine yeni bina yapılmak kaydıyla binamız yıkılmıştır. 2009 Eğitim ve Öğretim yılında yeni binasında normal eğitime başlamıştır.

Okulların 2011-2012 Eğitim Öğretim yılında ki dönüşümlerden dolayı ikili eğitime geçilmiş olup Ortaokul sabahçı, İlkokul öğlenci devam etmiştir. İlçemizdeki kesin dönüşüm 2013-2014 Eğitim Öğretim yılında yapılmış olup Okulumuz bundan sonra İlkokul olarak tam gün eğitime devam etmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.OKUL KAVRAMI

Okul sözcüğü Türkçe "okumak" kökünden, muhtemelen Fransızca ecole (ekol) sözcüğüne benzetilerek, serbest çağrışım metoduyla türetilmiştir. Fransızca ecole sözcüğünün kökeni Yunanca skhole kelimesidir, ders yeri anlamındadır. Türkçe'de mektep kelimesi de kullanılmaktadır. Sözlükte "yazmak" anlamındaki ketb kökünden mekan ismi olan (çoğulu mekatip) "okul" demektir. Türk Dil Kurumuna göre okulun tanımı; "çeşitli bilgi, beceri ve davranışların, belli kurallar çerçevesinde düzenli olarak verildiği eğitim ve öğretim kurumudur." (Balyemez, 2017).

Abbassiler döneminde "küttab" adıyla anılan mekteplere Karahanlılar ve Selçuklular da "sıbyan mektebi" denildiği ve Osmanlılar da bu ismi kullanmışlardır. Osmanlı Devletinde bu tip mektepler; "darüt-ta'lim, darü'l-ilm, mahalle mektebi, taş mektep, mekteb-i ibtidaiyye gibi

adlarla anılmıştır. Sümerler ve eski Yunanda öğrencilerin iskemlelere oturmasına karşılık Mısır, Bizans, Japon ve İslam mekteplerinde talebeler halka oluşturarak yere oturlardı (Bozkurt, 2003, 323).

Okul, belirli bir eğitim - öğretim faaliyetinin belirli bir plan ve program çerçevesinde belli yaş aralığındaki fertlere sunularak, o fertlere bilgi, beceri ve davranış kazandırılmasını amaçlayan bir kurum veya bu çalışmaların yürütüldüğü yer olarak tanımlanabilir. Okulun işlevleri eğitim ve öğretimle öğrencilerin kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş yapma alışkanlığı kazanmak suretiyle hayata hazırlamaktır. Kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır. Öğrencilerin beden, zihin, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk hissedilen verimli bireyler olmalarıdır. Türk Milletinin milli ve manevi değerlerini benimseyen, koruyan, geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan ve bunları davranış haline getiren demokratik bir vatandaş olmalarıdır (Kramer, 1995).

Öğrencilere verimli bir okul ortamı sağlamak için, hem sınıf içi hem sınıf dışı bazı düzenlemelere ihtiyaç vardır. Hem sınıf hem okul bazında yapılabilecek yeniliklerle verilen eğitim öğretim faaliyetlerinin kalitesi artırılabilir. Gelişmiş ülkelerde, okul binaları yapımı belli bir plan ve özel bir ihtisas alanı olarak gelişmesine rağmen Türkiye’de bu durum henüz bir ihtisas alanı olarak görülmemektedir. Okul tüm yönleriyle eğitimin öğretim faaliyetlerine katkı yapacak özellikleri taşımalıdır. Sadece derslik olarak değil aynı zamanda bahçe, kütüphane, kantin, spor salonu gibi kullanılan ortak alanlar da özenle planlanmalıdır (Işık, 2004: 62).

Okulların öğrencileri hayata hazırlayan bir eğitim kurumu mu yoksa eğitim süreç içerisinde kendiliğinden oluşan bir durum mudur? Bu konuda birbirine karşı çıkan ya da destekleyen birçok düşünce, yazılan kitaplar, yayınlanmış birçok makale vardır. Belki bu tartışmalar uzun yıllar devam edecektir. Ancak nasıl bakılırsa bakılsın okullarda verilen eğitimin niteliğini yükseltmek, öğrencilerin öğrenme becerilerini kolaylaştırmak ve öğrencilerin derslere karşı motivasyonunu artırmak hemen hemen tümünün temel hedefidir. Yapılan bu çalışmada öğrenme durumlarının etkinliğini arttırmak için nasıl düzenlemelerin yapılabileceği inceleneceklerdir. Okulun fiziksel özellikleri öğrencilere en verimli bir biçimde öğrenimlerini sağlaması için büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda okulun hem iç hem dış çevresinin

öğrencinin ihtiyacına göre iyileştirilmesi yürütülecek eğitim ve öğretim faaliyetinin kalitesini artıracaktır (Işık, 2004: 62).

1.2.OKULLARIN FİZİKİ DÜZENLEMELERİ

Bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda, toplumların yetişmiş, nitelikli insanlara olan ihtiyaçları gün geçtikçe artmaktadır. Okulların niteliği ne kadar artırılırsa insan günün niteliğinin de buna paralel olarak artması beklenir. Okulun fiziki yapıları ve mekân yetersizliği eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkileyen en önemli etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul binalarının fiziksel özelliklerinin eğitim öğretime uygun olması, eğitim öğretim faaliyetlerinin etkililiği ve öğrencilerin davranışlarının ve tutumlarının geliştirilmesi açısından önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır (Üstündağ, 1999, 101).

Son yıllarda yapılan araştırmalar eğitim yapılarının fiziki durumları ile öğrencilerin başarıları arasında alaka olduğunu ortaya çıkarmıştır (Karasolak 2009: 3). Okulların fiziki düzenlemeleri; okulun bahçesi, koridorları, sınıflar, spor ve konferans salonu, kütüphane, yemekhane ve lavabolardır (Akçadağ, 2018: 78).

Okulların fiziki altyapısının eğitim ve öğretime uygunluğunu belirtmek amacıyla şu kıstaslar kullanılır:

1. Eğitim ve öğretim plan ve programına elverişli olmalı,
2. Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmalı,
3. Okuldaki öğrenci sayısı için yeterli olmalı,
4. Doğal afetlere karşı korunaklı olmalı,
5. Öğrenciler için ulaşılabilir olmalıdır.(Işık, 2005: 63)

Öğretim ve eğitim ortamından öğrencilerin tam yararlanabilmesi için aşağıdaki konulara dikkat edilmelidir:

Aydınlatma: İnsan gözü çevredeki ışık ortamına uyum sağlayacak standarda yaratılmıştır. Gün ışığına yakın bir aydınlatma görüş etkinliğini artırır. Aydınlatma kaynağından direk göze gelen ışık öğrenmeye odaklanmayı zorlaştırır, dikkati dağıtır. Bu nedenle okul binaları güneye yapılmalı ve direk aydınlatmanın zararlarını azaltmak için tavanlar yüksek (en az 3 metre) olmalıdır (Tutkun, 2003: 139).

Isı: Öğrenme ortamının ısı ve nem değerleri de öğrencilerin öğretime odaklanmasında önemli bir unsurdur. İdeal sıcaklık 17-23 derece olmalı; sınıflarda klima olmalıdır.

Gürültü: Hoşa gitmeyen ve rahatsız edici sesler öğretimi etkiler. Gürültü zihni yorar, iletişimi engeller ve dikkati dağıtır (Tutkun, 2003, 140). Sesin çıktıktan sonra direkt olarak öğrencilere ulaşması, en net ve anlaşılır sesi sağlayacaktır. Gürültü eğitim verimliliğini düşürür (Işık, 2004: 68). Bu sebeple okullar gürültü oluşturacak mekânlardan uzakta inşa edilmelidir(Akbaba, 2016: 344).

Renkler: Yapılan araştırmalarda öğrenme ortamındaki renk seçiminin önemini açıkça göstermektedir. Bu nedenle okul ve sınıfta kullanılan renklerin öğrenciler üzerindeki muhtemel etkileri göz önünde bulundurarak uygulanmalıdır. Mavi ve yeşil renklerin rahatlığı ve özgürlüğü: kırmızı ve turuncu renklerin ise uyarıcı olduğu bilinmektedir. Okullarda mavinin ve pembenin açık tonları kullanılabilir. Sınıflarda koyu renkler karanlık oluşturacağından uygun olmayabilir (Özdemir, 2005: 392).

Akçadağ'a göre (Akçadağ, 2018: 79) fiziksel düzenlemeler yapılırken şu dört yaklaşıma göre uygulama yapılabilir:

- a. Tepkisel yaklaşım herhangi bir durum meydana geldiğinde o duruma göre yapılan düzenlemelerdir. Örneğin öğrenciler okul bahçe duvarından kaçıyor ya da okula gelirken duvardan atlayarak bahçeye giriyorlarsa, bu duruma önlem olarak duvarlara tel örgü çekmek ya da öğrencilerin bahçede futbol, basketbol, voleybol gibi oyunlara ilgi duyuyorsa... Bu yaklaşıma göre belli bir plan doğrultusunda değil kendiliğinden gerçekleşen durumlara anlık, yerinde müdahale ile önlem almaktır. Okullarda en sık görülen yaklaşım tepkisel yaklaşım denilebilir
- b. Önlemsel yaklaşım ise bir durumun ortaya çıkmasına ya da herhangi bir ihtiyacın doğmasını öngörebilmek üzerine yapılan düzenlemedir. Adı üzerine bir durum ortaya çıkacağını tahmin edip ona göre önlem almak diyebiliriz.
- c. Gelişimsel yaklaşım, öğrencilerin gelişimsel durumlarına bakılarak oluşturulan düzenlemelerdir. Misâlen okul kantininde veya yemekhanesinde masaların çocukların boylarına göre rahatlıkla kullanabileceği şekilde yerleştirilmesi; okuldaki araç gereç, sıra, masa ve tuvalet lavabolarının öğrencilerin yaşlarına ve boylarına uygun olarak yerleştirilmesi.
- d. Bütünsel yaklaşım ise, düzenlemeler yapılırken önlemsel yaklaşım ve gelişimsel yaklaşım ile birlikte düşünülebilir. Uygulama sırasında lüzum görülürse ilave

düzenlemeler ve değişiklikler yapılabilir. Bu yaklaşımda öğrencilerin ihtiyaçları, okulun ihtiyaçları ve ekonomik gerçekler göz önünde bulundurularak, ekip çalışması ile projeler yürütülerek fiziki düzenlemeler yapılabilir.

Okulun bahçesi öğrencilerin rahat nefes alabilecekleri, oyun kurabilecekleri büyüklükte olmalıdır. Akçadağ'a göre, okulun bahçesi yalnızca bir teneffüs alanı değil, aynı zamanda okulca verilmek istenen değerlerin yaşanabileceği bir fırsat alanıdır. Bu fikrin temel varsayımı, okulda bulunan her alanın eğitim öğretimle mutlak bir ilgisi vardır. Örneğin çocukların doğaya, hayvanlara, çevreye, ağaçlara duyarlı, tüm canlıları koruyan kollayan bir nesil olarak yetişmelerini istiyorsak, bunu da müfredatımızda, plan ve programınızda veya ders kazanımlarımızla işliyorsak, buna göre okulumuzu düzenleyebilirsiniz. Eğer okulunuz müsaitse her çocuğa bir ağaç veya her sınıfa bir ağaç diktirerek sorumluluğunu da onlara verebilirsiniz. Sınıf öğretmenleri de bu konuda çocuklara öncülük ederek bakımlarının nasıl yapılacağını, ne zaman sulanacağı gibi bilgileri çocuklara anlatarak gerekli görevlendirmeleri yapabilir. Örneğin okula kedi kulübesi konarak bir sokak kedisinin ya da eğitilmiş bir köpeğin bakımı sağlanabilir. Okul kümes hayvanı yetiştirmeye müsaitse kümes hayvanı yetiştirebilir. Öğretmenle ise çocuklara hayvanlara nasıl davranılacağı ve nasıl iletişim kurulabileceği ile ilgili eğitimler verebilir. Okul bahçesindeki ağaçlara veya okul duvarlarına resimle ağaç yaparak uygun yerlere kuş yuvaları koyarak çocukların bu hayvanlara sevgi ile bakmalarını sağlanabilir.

Öğrencilerin teneffüslerde arkadaşlarıyla sosyal bir ortamda oynamalarını istiyorsak, oyunların çeşitliliği ve hangi alanlarda hangi oyunları oynayacakları önemlidir. Günümüzün revaçta olan futbol, basketbol voleybol gibi oyun alanlarının dışında geleneksel oyunlar da yeni bir yaklaşımla okul bahçesinde düzenlenebilir. Temel amacımız; çocukların bu oyunlarla sosyalleşmesi, kendi hakkını korumayı öğrendiği gibi başkalarının hakkına da saygı duymayı bilmesi, küçükleri sevmesi ve koruması, büyüklerini sevip sayması, hayvanları sevmesi, çevreyi koruması gibi duyguların bu süreç içerisinde yaşanması ve bu değerlerin okul alanı içerisinde oluşması okul bahçesinin eğitimde önemli olduğu anlamına gelmektedir (Akçadağ, 2018: 79).

Eğitim-öğretim öğretilecek içeriğe uygun ortamlarda öğretilmediğinde amacına ulaşmaz, ortam öğrenme süreci ile öğretim sürecini etkileyen etmenlerin tümüdür. Ayrıca sınıfta öğretilen kuramsal bilgilerin sınıfın dışında uygulamada nasıl olduğunun gösterilmesi çağdaş eğitim adına önemsenmektedir. Okulun koridorlarının sıcağa yakın renklerle boyanmasının

olumlu bir iklim yaratılmasında katkısı olduğu aşikârdır. Yani, krem renkli bir duvarın yeşil veya mavi renklerdeki bir duvara oranla daha pozitif algılandığı söylenebilir. “Okul koridorlarına asılacak olan tablo, resim veya diğer görsellerin okulda temele alınan eğitim felsefesiyle yakından ilgisi vardır. Tarihi kahramanlıklar, kültürel öğeler, örf ve adetler temele alınmış ise koridorlarda bunları yansıtacak görsel öğeler yer alacaktır. Pragmatik felsefeye dayalı ilerlemecilik akımına göre bir yaklaşım temele alınmıyorsa koridorlarda daha çok bilimsel gelişmeleri, çevre, doğa ve güncel hayatta önem taşıyan görsel öğeler yer alacaktır. Okulda karma bir felsefe anlayışı varsa duvarlara buna göre çeşitli görseller asılabilir” (Akçadağ, 2018: 85).

Yapılan araştırmalar gösteriyor ki ideal okul ortamının en önemli unsurlarından biri de fiziksel çevre ve olanaklarıdır (Kıldan,2007). Fiziksel çevre öğrenciler arasındaki olumlu ilişkilerin gelişmesinin yanı sıra, sosyal, bilişsel ve duygusal alanlarda gelişimlerine önemli ölçüde katkıda bulunur. Ayrıca fiziksel çevre öğrencilerin düşünce, davranış, tutum ve değerlerini yansıttıkları bir ortamdır (Sanoff, Pasalar ve Hashas,2001).

Okulun iç mekânlarında, öğrencilerin gelişimini destekleyici, mutlu, aydınlık, düzenli, sıcak, sade bir mekân hedeflenmeli ve kullanışlı araç ve gereçler olmalıdır. İç mekânlarda oyunların ya da hangi etkinlik (kitaplık, el becerileri, fen, blok, sanat, hayal, evcilik, drama su-kum çalışmaları vb.) için olduğu belirlenmiş, çocukların kişisel eşyaları için ayrılmış/etiketlenmiş ve rahat ulaşılabilir bölmeler olmalıdır. Yerlerde ve duvarlarda yangına dayanıklı, çocukların sağlığına zarar vermeyecek boyalar kullanılmalı; kaymaz zemin malzemeleri, toz tutmayan, tüy içermeyen, rahat temizlenebilir ürünler kullanılmalıdır (Poyraz ve Dere, 2003).

1.3.Problem Cümlesi

İstanbul- Kartal Hasanpaşa İlkokulundaki öğretmenlere göre, okulun fiziksel düzenlemelerine ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

1.4.Alt Problemler

1. Okulun bahçesine ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?
2. Okulun merdiven ve kat koridorlarındaki düzenlemelere ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?
3. Kantinin kullanım ve dizaynına ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?

4. Diğer alanların (okul aile birliği odası, mescit, çok amaçlı salon) kullanım ve dizaynına ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?
5. Spor salonunun kullanım ve dizaynına ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?
6. Okulda fiziki etkinliklere dayalı (yaratıcı drama, resim, müzik, seramik vb.) atölyelerin oluşturulması için ne yapılmalıdır?

1.5. Amaç ve Önem

Bu araştırmanın amacı İstanbul- Kartal Hasanpaşa İlkokulundaki öğretmenlere göre, okulun fiziksel düzenlemelerine ilişkin sorunlar ve çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesiyle okuldaki eğitim-öğretimin şekillenmesinde önemli bir payı olan okulun fiziksel düzenlemelerine ilişkin sorunların tüm detayları ile tespit edilmesi ve bu sorunların giderilmesine yönelik çözümlerin neler olabileceği anlaşılmış olunacaktır. Böylece öğretmenlerin çözümün bir parçası olması sağlanacağı gibi okul yönetiminde de fikirlerinin önemli olduğu somutlaştırılmış olunacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada; nitel araştırma modeline dayalı yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde, görüşme soruları önceden belirlenmiş görüşme durumlarını içermektedir (Balcı,2001). Ayrıca nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak veriler analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizle özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analiziyle derinlemesine bir işleme tabi tutulur ve yeni kavramlar keşfedilir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizinin aşamalarını incelemeden önce kullanılan terimleri tanımlamak gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227)

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; İstanbul- Kartal Hasanpaşa İlkokulundaki her zümreden bir öğretmen oluşturulmuştur. Buna göre 5 öğretmen ile çalışma yürütülmüştür. Araştırmaya katılan okulun rehber öğretmeni kendi alanında yüksek lisans yapmış olup okuldaki çalışmalarına sistemik olarak katkıda bulunmaktadır. Yine araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden Ö1 hizmet içi eğitimlerle sürekli kendisini güncel kılmakta ve eğitim öğretim sürecine yeni bakış açıları sunmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden Ö2 sınıf ortamının önemini farkında olarak çağdaş eğitim teknolojisini en üst düzeyde kullanmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden Ö3 okulun kıdem ve okulda çalışma süresi açısından en tecrübeli kişisidir. Ö4 ise sınıf ortamında akıl ve zekâ oyunları, drama gibi çok yönlü öğrenme yöntemlerini aktif olarak kullanmaktadır.

Katılımcılar 3 kadın 2 erkek öğretmenden oluşmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerin branşları 4'ü sınıf öğretmeni 1 tanesi ise rehber öğretmendir. Öğretmenlerin 5'i de 10-25 yıl arasında mesleki kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin 5'i de lisans mezunudur. Öğretmenlerin 5'i de kadrolu olarak çalışmaktadır. Bulunduğu kurumda çalışma süreleri 2 öğretmen 5-10 yıl arasında, 2 Öğretmen 10-20 yıl arasında, 1 öğretmen 1-5 yıl arasındadır. Her katılımcıya bir kod verilmiştir (Ö1, Ö2,Ö3,Ö4,Ö5).

Katılımcılara ait kodlar, cinsiyet, yaş, kıdem ve branş bilgilerine ilişkin demografik bulgular tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 2.2: Katılımcılara ilişkin bilgiler:

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Kıdem(yıl)	Branş
Ö1	K	43	20	Sınıf Öğretmeni
Ö2	K	45	23	Sınıf Öğretmeni
Ö3	E	50	25	Sınıf Öğretmeni
Ö4	K	35	11	Sınıf Öğretmeni
Ö5	E	31	10	Rehber Öğretmen

2.3.Verilerin Toplanması

Araştırmada öğretmenlerin görüşmelerini almak üzere görüşme formu hazırlanmıştır. Sorular hazırlanırken soruların kolay anlaşılmasına, kısa cevaplı olmamasına, çok yönlü olmamasına özen gösterilmiştir. Yapılan görüşmelerin tamamı ders çıkışında öğretmenler odasında yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 20 dakika sürmüştür. Görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı okulumuzda gerçekten fiziki bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ve bu çalışmanın okul adına da yararlı olacağını söylemişlerdir. Yapılan bu çalışmaya ilgi göstermiş ve sorulara düşünerek içtenlikle cevap vermişlerdir. Görüşme katılımcı öğretmenlerin sıkılmadığı esprili bir ortamda gerçekleşmiştir. Öğretmenler böyle bir çalışmanın yapılmasından memnun olduklarını dile getirmişler ve işbirliğine daima açık olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 2.3: Alt problemler ve görüşme soruları

Alt Problemler	Görüşme Soruları
1.Okulun bahçesine ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?	1. Okul bahçesine ilişkin sorun ve çözüm önerileri sizce neler olabilir? 2. Okulun arka bahçesindeki bölge daha işlevsel nasıl değerlendirilebilir?
2.Okulun merdiven ve kat koridorlarındaki düzenlemelere ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?	1. Sizce mevcut okul merdivenleri okulun ihtiyacını karşılamakta mıdır? 2. Merdivenlerin daha işlevsel kullanılması için ne tür alternatif yöntemler kullanılmalıdır? 3. Yangın merdivenleri daha işlevsel nasıl kullanılabilir? 4. Okul kat koridorları öğrencilerin teneffüs sürelerini daha yararlı bir şekilde geçirmeleri için nasıl dizayn edilebilir?

3.Kantinin kullanım ve dizaynına ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?	1. Mevcut kantinin yeri çocukların kullanımını için uygun mudur? 2. Uygun olduğunu düşünüyorsanız uygunluğunu nasıl tanımlarsınız?
4. Diğer alanların (okul aile birliği odası, mescit, çok amaçlı salon) kullanım ve dizaynına ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri melerdir?	1. Okul aile birliği, mescit ve çok amaçlı salonun kullanımına ilişkin nasıl bir düzenleme yapılabilir? 2. Çok amaçlı salon dizaynına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Spor salonunun kullanım ve dizaynına ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?	1. Atıl konumundaki spor salonu nasıl aktif kullanıma sokulabilir. Bununla ilgili görüş ve düşünceleriniz nelerdir?
6. Okulda fiziki etkinliklere dayalı (yaratıcı drama, resim, müzik, seramik vb.) atölyelerin oluşturulması için ne yapılmalıdır?	1. Okulda atıl konumda bulunan odaların fiziki etkinliklere dayalı atölyelere dönüştürülmesi için neler yapılabilir?

2.5.Verilerin analizi

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Görüşme sorularının belirlenmesi için literatür taraması yapılmış ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde konu hakkındaki görüşleri sesli kayıt altına alınmış ve ses kayıtları yazılı hale getirilerek incelenmiştir. Katılımcı öğretmenler sınıflarına göre Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 şeklinde kodlanmıştır. Yazılı olarak toplanan veriler önce bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş sonra da nitel araştırma tekniklerden içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinde verilerin içindeki saklı gerçekleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır (Gülbahar ve Alper,2009). İçerik analizi var olan materyallerin sistemli bir şekilde taranarak belirli kategoriler ile tematik olarak analizinden oluşur. İçerik analiziyle elde edilen verilen, birbiriyle

belirli temalar arasında sınıflandırılmış, böylelikle veriler arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.227).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde İstanbul-Kartal Hasanpaşa İlkokulundaki öğretmenlere göre, Okulun fiziksel düzenlemelerine ilişkin sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik kendilerine yöneltilen sorulara verdiği cevaplardan elde edilen veriler ve tablolarına yer verilmiştir.

3.1.Okulun Bahçesine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tablo 3.1: Okulun Bahçesine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tema	Kategori	Kod
Okul Bahçesine ilişkin sorunlar ve Çözüm Önerileri	Ön Bahçe	Merdiven boşluğunun doldurulması Zaman planlaması Zemin oyunları Potaların kaldırılması
	Arka Bahçe	Tel örgülü alanın kaldırılıp asfaltla doldurulması Çimlendirme

Katılımcı öğretmenlerin tamamı okul bahçesinin dar ve yetersiz olduğuna vurgu yapmıştır. Öğretmen görüşlerine göre bahçenin yetersizliğinin hem bahçenin dar olması hem de okul mevcudunu kaldırarak kapasitede olmadığı görüşü hâkim olmuştur. Katılımcı öğretmenlerden dört tanesi şu an kullanılmayan arka kapının önünde bulunan merdiven boşluğunun doldurularak bahçeye katılmasıyla bir nebze bahçenin kapasitesinin artırılacağı görüşünü belirtmiştir. Bir katılımcı bahçenin kapasitesinin artırılmasının mümkün olmadığı bu sorunun öğrencilerin teneffüs ve oyun saatlerinde kaliteli zaman geçirememelerine sebep olduğu bu nedenle bahçeye çıkışlarda bir zaman planlaması yapılarak bahçeye çıkılabileceği görüşünü belirtmiştir. Bir katılımcı çok kullanılmayan basketbol potalarının kaldırılacağına belirtmiştir. İki katılımcı okul bahçesine yerlere oyunlar çizilebileceği ve okul duvarlarına çocuklara uygun figürler çizilebileceği görüşünü belirtmiştir. Okulun arka bahçesiyle ilgili

görüşlere gelince; dört öğretmen arka bahçede bulunan ve tel örgü ile çevrili ve atıl konumda olan toprak alanın da bahçeye katılarak fazladan alan açılabileceği görüşünü belirtmiştir. Ancak bir öğretmen arka bahçedeki asfalt alanın bir kısmının çitle çevrilerek çimlendirme yapılabileceği ve güzel havalarda bu bölümde ders işlenebileceği görüşünü belirtmiştir.

Katılımcı öğretmenlerin bahçe ile ilgili görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö5: *“Okul bahçesine ilişkin en temel sorun bahçenin küçük ve okulun öğrenci kapasitesine yönelik yetersiz olması. Çözüm olarak belki arka çıkış kapısının iptal edilip merdiven boşluğunun doldurulması düşünülebilir.”*

Ö4: *“Genel olarak okulun bahçesi dar olduğundan arka bahçedeki topraklı alanın telleri çıkartılıp, toprağın üzeri asfalt atılıp bahçeye katılabilir. Böylece arka bahçe biraz daha genişler.”*

3.2.Okulun Merdiven ve Kat Koridorlarındaki Düzenlemelere İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tablo 3.2: Okulun Merdiven ve Kat Koridorlarındaki Düzenlemelere İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tema	Kategori	Kod
Okulun merdiven ve kat koridorlarındaki düzenlemelere ilişkin sorunlar ve çözüm önerileri	Merdivenler Koridorlar	Yangın merdiveni kullanımı Teneffüslerin ayrıştırılması Kitaplık rafları Duvarların kullanımı Zemin kullanımı Alık zekâ ve matematik setleri

Katılımcı öğretmenlerin tamamı mevcut kullanılan haliyle okul merdivenlerinin ihtiyacı karşılamadığı görüşünü bildirmiştir. Katılımcı dört öğretmen giriş çıkışlarda yangın merdivenlerinin kullanılabilirliğini, bu durumda giriş çıkışların rahatlayacağı görüşünü bildirmişlerdir. Katılımcı bir öğretmen teneffüse çıkış saatlerinin ayrıştırılabileceğini ya da birinci sınıfların diğer sınıflardan ayrı saatlerde teneffüse çıkabileceğini çözüm olarak sunmuştur. Bir diğer katılımcı 1 ve 2. Sınıfların normal merdivenden, 3 ve 4.sınıfların yangın merdiveninden girip çıkabileceğini söylemiştir. Bir katılımcı ise yangın merdivenine yakın

sınıfların giriş çıkışlar ve teneffüslerde yangın merdivenini diğer sınıfların normal merdiveni kullanabileceğini, bu durumun merdivenlerde yeterli rahatlamayı sağlayacağı görüşünü belirtmiştir.

Kat koridorlarının öğrencilerin teneffüs saatlerini daha verimli şekilde geçirmeleri için nasıl düzenlemeler yapılabilir sorusuna üç katılımcı koridorlar çok geniş olmadığı için duvarların kullanılabilmesi görüşünü belirtmiştir.

Bir katılımcı öğretmen ise öğrencilerin teneffüs saatlerini daha verimli ve eğlenerek dinlenmelerini sağlamak için koridor zeminine çeşitli oyunlar çizilerek (seksek, renkli tırtıl, renkli takip çizgileri) değerlendirilebileceği görüşünü bildirmiştir.

Koridor duvarlarının kullanılmasını öneren katılımcılar duvarlara kitaplık raflarının yapılabileceği (dergi, araştırma vb.), ünlü ressamın tablolarının asılabileceği, duvara monte edilebilen akıl oyunları ve matematik setlerinin konulabileceği, duvarların düşündürücü, eğlendirici oyun ve aktivitelerin dizayn edilebileceği görüşünü sunmuşlardır.

Ö4: *Okul kat koridorları çok dar olduğundan koridorlara sıra, masa koyarak yapılabilecek etkinlikler koridordaki geçişi zorlaştırır. Bu yüzden duvara monte edilebilen akıl oyunları, duvara monte edilebilen matematik setler yapılabilir.*

3.3.Kantinin Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tablo3.3: Kantinin Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tema	Kategori	Kod
Kantinin Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Kantin Düzenlemeleri	Oturma yerleri Alışveriş yapılan yerin alçaltılması Okul bahçesine taşınması Sağlıklı atıştırmalıklar

Katılımcılara kantinin mevcut yeri ile ilgili sorulan soruya 2 katılımcı yerinin kesinlikle uygun olmadığını, 2 katılımcı yerinin mevcut şartlarda uygun olduğu fakat dizaynında problemler olduğu görüşünü belirtmiştir. 1 katılımcı ise kantinin yerinin uygun olduğu görüşünü belirtmiştir. Buradan anlaşılıyor ki kantinin yeri ve dizaynına ilişkin katılımcı öğretmenler farklı fikirler ortaya sunmuşlardır.

Kantinin yeri ve dizaynına ilişkin çözüm önerilerine gelince; kantinin yerini kesinlikle uygun olmadığını söyleyen 2 katılımcı, okul bahçesinde bulunan ve daha önce kütüphane olarak da kullanılan tek katlı yapının kantin olarak dizayn edilebileceği görüşünü sunmuştur. Kantinin yerini mevcut şartlarda uygun bulan iki katılımcı ise, oturma yerlerinin çoğaltılabileceği, kısa boylu ve küçük sınıflar için alışveriş yapılan bölümün yüksek olduğu ve bu kısmın alçaltılması gerektiği, kitap da okuyabilecekleri L tipi küçük koltuklar getirilebileceği, meyve bölümü ve sağlıklı atıştırmalıklar bölümü oluşturulması gerektiği görüşünü sunmuşlardır.

Ö3: *Kantin yeri kesinlikle uygun değil. Kantin okul bahçesinde atıl durumda bulunan daha önce okulumuz tarafından kütüphane olarak kullanılan kısma taşınabilir.*

3.4. Diğer Alanların (okul aile birliği odası, mescit, çok amaçlı salon) Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tablo 3.4: Diğer Alanların Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tema	Kategori	Kod
Diğer Alanların Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Okul Aile birliği	En uygun yer
	Mescit	En uygun yer
	Çok amaçlı Salon	Basamaklı yükseltilme Spot ışıklandırma Akustik

Katılımcı öğretmenlerin tamamı okul aile birliği odası ve mescidin şu anki yerlerinin mevcut şartlarda en uygun yerde olduğu görüşünü belirtmiştir. Çok amaçlı salonun kullanımı ve dizaynına ilişkin sorulan soruya ise tüm katılımcılar, çok amaçlı salonun günümüz modern okul ve salon özelliklerine uygun olamadığı görüşünü belirtmiştir. Mevcut hali ile yapılan bir etkinliğin çocuklar tarafından izlenilemediği, özellikle düz zemine konulan sandalyelerden oluşan düzende küçük öğrencilerin sahneyi rahat izleyemedikleri tüm katılımcılar tarafında ifade edilmiştir.

Katılımcı öğretmenlerden 4 tanesi basamaklı, kademeli olarak yükselen sabitlenmiş koltuk dizaynına geçilmesi gerektiğinin elzem olduğu görüşünü belirtmiştir.

Çok amaçlı salonun tavan ve duvarlarının akustik hale getirilebileceği, spot ışıklandırmalarının yapılabileceği ve yeterli elektronik donanımın sağlanması gerektiği görüşleri de belirtilmiştir.

Ö1: Çok amaçlı salonumuz basamaklı hale getirilip koltuk düzenine geçilmelidir. Çok amaçlı salonun tavan ve duvarları akustik hale getirilebilir. Spot ışıklandırma yapılabilir.5

3.5. Spor Salonunun Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tablo 3.5: Spor Salonunun Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Tema	Kategori	Kod
Spor Salonunun Kullanım ve Dizaynına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Spor Salonu	Aydınlatma Havalandırma Küf kokusu Zemin malzemesi Temizlik Hijyen

Katılımcı öğretmenlerin tamamı bu haliyle spor salonunun kesinlikle kullanıma uygun olmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Spor salonunun kullanıma uygun olmamasındaki en temel problemleri Öğretmenler şu şekilde sıralamıştır:

- 1.Zeminden iki alt katta bulunması nedeniyle yeterli aydınlanma ve havalandırma mevcut değildir.
- 2.Küf kokusu çok ciddi rahatsız edici boyuttadır.
- 3.Zemin uygun malzeme ile kaplı değildir.
- 4.Spor salonu temizlik ve hijyen kurallarına uygun değildir.

Katılımcı 4 öğretmen spor salonuna yeterli aydınlatma ve havalandırma sağlanması, salon zemin ve duvarlarının yalıtım malzemesi ile kaplanması halinde küf ve pislikten kurtulacağı görüşüne varmışlardır. Ayrıca bu işlemler yapıldıktan sonra yerlere renkli yumuşak matlar serilebileceği, bunun da yaralanma ve kazaları önleyeceği vurgulanmıştır. Salonun bu temel

problemleri halledildikten sonra; 1 katılımcı duvarlara tırmanma bölümleri yapılabileceği, masa tenisi konulabileceği ve trambolin konulabileceğini söylemiştir.

Bir katılımcı yerlere minder serilerek drama, masal dinleme ve okuma saati yapılabileceğini söylemiştir. Ayrıca 1 katılımcı öğretmen gerekli izinler alınarak Z kütüphane yapılabileceği görüşünü sunmuştur. 4 katılımcı öğretmen bu düzenlemelerden sonra beden eğitimi derslerinin özellikle yağışlı havalarda ve sınıf sınıf belli bir plan dâhilinde spor salonunda yapılabileceğini vurgulamıştır. Bununla birlikte 1 katılımcı öğretmen yüksekliği uygun olmadığı için ve akustik rahatsız edici olduğu için spor salonunun işlevinin iptal edilmesi gerektiğini savunmuştur. Önerisi ise salonun bölümlere ayrılarak resim, müzik ve diğer sanatsal atölyeler oluşturulması gerektiği ve en önemlisi de bir Üstün Paşalılar sınıfı oluşturularak parlak öğrencilerin buradaki bilimsel çalışmalarla özel olarak eğitilebileceği görüşünü belirtmiştir.

Ö2: *Spor salonu için öncelikle uygun bir havalandırma sistemi olmalı. Düzenli temizliği sağlanmalı. İçerideki odalar soyunma odası olarak kullanılabilir. Masa tenisi masaları kullanılabilir duruma getirilmelidir.*

3.6. Okulda Fiziki Etkinliklere Dayalı (yaratıcı drama, resim, müzik, seramik vb.) Atölyelerin Oluşturulması İçin ne Yapılmalıdır?

Tablo 3.6: Okulda Fiziki Etkinliklere Dayalı Atölyelerin Oluşturulması

Tema	Kategori	Kod
Okulda Fiziki Etkinliklere Dayalı Atölyelerin Oluşturulması	Atıl odalar	Akıl zekâ oyunları Darama atölyesi
	Arşiv	İngilizce sınıfı Hayal atölyesi
	Eski Mutfak	Problem çözme atölyesi Kütüphane

Katılımcı öğretmenlerin tamamı spor salonun yanında bulunan iki atıl oda, şu an arşiv olarak kullanılan oda ve daha önce mutfak olarak da kullanılmış şu an atıl olan odanın yeniden dizayn edilerek fiziki etkinliklere dayalı atölyelere dönüştürülebileceği görüşünde fikirler öne sürmüşlerdir.

Katılımcı öğretmenlerden 1 tanesi öncelikle öğrencilere atölye tercihleri sunulurken en çok tercih edilen atölyelere yönelik odalar uygun hale getirilip belirlenen zamanlarda atölye çalışmaları yapılabilir görüşünü belirtmiştir. İki katılımcı atıl odaların ‘‘Akıl ve Zekâ Oyunları Atölyesi’’ diğeri ise ‘‘Drama ve eleştirel Düşünce Atölyesi’’ olarak düzenlenebileceği görüşünü sunmuşlardır.

Bir katılımcı İngilizce odası olarak düzenlenebileceğini, Çocukların İngilizce derslerini bu odada yapabilecekleri görüşünü belirtmiştir. Bir katılımcı masal anlatma odası, kütüphane, hayal atölyesi ve problem çözme atölyesi olarak düzenlenebileceği görüşlerini öne sürmüştür.

Ö4: Okulda atıl konumda bulunan odalar İngilizce odası olarak düzenlenebilir. Duvarlarına İngilizce ile ilgili görseller ve yazılı kaynaklar asılabilir. Çocuklar İngilizce derslerinde orada ders görebilir.

Ö2: Arşiv odası Masal Anlatma Odası ya da Kütüphane olarak düzenlenebilir. Masal Atölyesi Hayal Atölyesi olarak da düzenlenebilir. Eleştirel Düşünce ve Problem Çözme Atölyesi olarak da tasarımı yapılabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

İstanbul Kartal Hasanpaşa İlkokulu öğretmenlerinin görüşlerine göre okulun fiziki düzenlemelerine ilişkin sorunlar ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçların hemen ardından önerilere yer verilmiştir.

1. Okul bahçesinin okul mevcudunu kaldırarak kapasitede olmadığı, bahçenin çocukların teneffüs saatlerinde çok kalabalık olduğu ve çocukların verimli zaman geçiremedikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte kullanılmayan arka kapının önündeki alan doldurularak ve kapı iptal edilerek ön bahçede yani bir alan oluşturulabileceği görüşü hâkim olmuştur. Okulun arka bahçesinde bulunan tel örgü ile kapatılmış toprak alanın tel örgülerinin kaldırılarak asfalt ile doldurulup arka bahçeye fazladan alan katılabileceği önerilmiştir. Ayrıca okul bahçesinin zeminine çizilecek oyunlarla çocukların teneffüslerde daha verimli ve eğlenceli vakit geçirebileceği vurgulanmıştır.

Okul bahçesinin genel yapısı göze alındığında bahçenin dar ve mevcudu kaldırarak kapasitede olmadığı gözlemlenmiştir. Çocukların teneffüs saatlerinde ve beden eğitimi ve oyun derslerinde verimli vakit geçirmeleri için okul bahçesinin kullanım alanının artırılması doğru bir adım

olacaktır. Bunun için kullanılmayan arka merdivenlerin olduğu boş alan ve arka bahçede bulunan tel örgü ile kapatılmış alan doldurularak bahçede fazladan alan oluşturulabilir. Ayrıca bahçe zeminine seksek, dokuztaş, köşe kapmaca gibi oyunlar çizilerek çocukların teneffüs saatlerinde verimli zaman geçirmeleri sağlanabilir.

Okul bahçeleri, okulun “dış mekânı” diye tanımlanmaktadır. Şartları nasıl olursa olsun okul bahçeleri toplumun sağlık belirtisi olarak tanımlanmaktadır. Düzenlenmemiş, uygun nitelikte olmayan okul bahçelerinin bulunduğu semt ve okul hakkında olumsuz mesaj verdiği, faal ve canlı okul bahçesinin ise okula ve çevreye canlılık ve hareket kattığı gözlemlenmiştir (Menino, 2000).

2. Öğretmenler okul kat koridorlarının ve merdivenlerinin günümüz çağdaş okul standartlarına uygun olmadığı, okul mevcudunu kaldırarak kapasitede olmadığını özellikle vurgulamıştır. Dolayısıyla merdiven ve koridorlarda mevcut şartların iyileştirilmesi için tedbir alınması gerektiği ve çeşitli düzenlemeler yapılması gerektiği konusunda fikir birliğine varmışlardır. Burada yapılacak düzenlemeler ile giriş çıkışlarda belirli bir rahatlama hedeflenmiştir. Öğretmenler özellikle yangın merdivenin de giriş çıkışlarda kullanılabilmesi, bu durumda merdivenlerde yarı yarıya bir rahatlama olacağını öne sürmüşlerdir. Yangın merdivenine yakın sınıfların yangın merdivenini diğer sınıfların normal merdiveni kullanmalarının uygun olacağı hâkim olan görüş olarak ortaya çıkmaktadır. Bir diğer düşünce ise hem koridor ve merdivenlerin hem de bahçenin kullanımının rahatlatılması için farklı zamanlarda teneffüse çıkış idare tarafından planlanabilir denmiştir. Ancak farklı saatlerde teneffüse çıkışlarda derste olan sınıfların gürültüden etkileneceği gerçeği de göz ardı edilmemelidir. Koridorların düzenlenmesinde ise koridor duvarlarının kullanılabilmesi, duvarlara kitaplık raflarının yapılabilmesi (dergi, araştırma vb.), ünlü ressamların tablolarının asılabileceği, duvara monte edilebilen akıl oyunları ve matematik setlerinin konulabileceği, duvarların düşündürücü, eğlendirici oyun ve aktivitelerin dizayn edilebileceği, bu sayede çocukların verimli zaman geçirebilecekleri düşünülmektedir.

Okul merdivenlerinin dar olduğu ve giriş çıkışlarda sorunlar yaşandığı tüm katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Burada çözüm olarak yangın merdivenlerinin kullanıma sokularak yoğunluğun azaltılması sağlanabilir.

3. Kantin kullanımı ve dizaynına ilişkin ise öğretmenler farklı düşünceler ortaya koymuştur. Burada fikir ayrılığının olmasının en temel sebebi mevcut şartlarda okul binasında kantin kullanımı için başka bir yer tahsis edememesidir. Burada kantin alışveriş yerinin boyu kısa ve

küçük çocuklar için alçaltılabileceği ve fazladan masa ve sandalye konması düzeltilebilecek bir durum olarak gözlemlenmiştir. Ayrıca okul bahçesinde bulunan eskiden kütüphane olarak kullanılan yapı da kantin kullanımı için okul idaresi tarafından yetersiz ve bakımsız bulunmuştur.

Burada acil uygulanması gereken iki çözüm göze çarpmaktadır. Bunları çocukların alışveriş yaptıkları bölümün alçaltılması ve kantinde çocukların yemek yiyebilecekleri yeterli sayıda masa ve sandalye konulması olarak sıralayabiliriz.

4. Mevcut buldukları yer itibarı ile okul aile birliği odası ve mescit kullanım için en uygun yerdedir. Çok amaçlı salonun ise günümüz salon dizaynına uygun olmadığı, çocukların aynı yükseltide sahneyi görmekte zorlandıkları ve yapılan etkinliklerin verimli olmadığı ortadadır. Burada yapılması gereken ise salonun seviye yükselttilerek basamaklı hale getirilip koltukların sabitlenmesidir. Burada ise maddi açıdan okulun kaynak yaratması gerçeği de göz ardı edilmemelidir.

Katılımcı öğretmenler spor salonunu bu haliyle hem sağlık ve hijyen hem de etkinliklerin yapılması açısından uygun bulmamışlardır. Öncelikle yeterli aydınlatma ve havalandırma sisteminin oluşturulması, küf kokusuna sebep olan etkenlerin ortadan kaldırılması ve zemine yaralanmaları önleyecek yumuşak matların serilmesinin gerekli olduğu görüşü ortaya çıkmaktadır. Ayrıca masa tenisi, trampolin, tırmanma gibi spor araç gereçlerinin salonun bir bölümüne konulabileceği katılımcıların öne çıkardığı diğer hususlar olmuştur.

Spor salonunun öğrenciler tarafından kullanılabilmesi için öncelikle sağlık ve temizlik kurallarına riayet edilmesi gerekmektedir. Ayrıca aydınlatma, havalandırma, küf sorunlarının giderilerek zemine yumuşak matlar döşenerek çocukların kullanımına sunulabilir.

Öğretmenlerin dile getirdiği hususlardan biri olan temizlik ve hijyen eğitim-öğretimin fiziksel düzeni bakımından önemi de burada görülmüş, öğrencilerin, çalışanların bu konuda bilgilendirilmesi ve ayrıca okul idaresinin de bu konuya eğilmesi ile sorunların aşılabileceği düşünülmüştür. Okullarda hijyen ve temizlik, öğrencilerin sağlıklı bir şekilde spor yapması, zaman geçirmesi, sağlıklı nesillerin tüm topluma örnek olması açısından üzerinde durulması gereken bir durumdur. (Kahveci ve Demirtaş, 2012).

5. Okulda fiziki etkinliklere dayalı atölyelerin oluşturulması için okulda atıl durumda bulunan spor salonunun yan tarafında bulunan iki oda ve bölünmüş olarak bulunan koridor tüm katılımcılar tarafından uygun görülmüştür. Hatta bu odaların olması bir fırsat olarak

değerlendirilmiştir. Öğrencilere atölye tercihleri sunulurken, en çok istenen atölyelerden üç tanesi seçilerek bu odaların fiziki etkinliklere dayalı atölyelere dönüştürülebileceği belirtilmiştir. Bu atölyelerin akıl ve zekâ oyunları atölyesi, drama ve eleştirel düşünce atölyesi, masal anlatma odası, kütüphane, hayal atölyesi ve problem çözme atölyesi olabileceği, ayrıca İngilizce odası olarak düzenlenebileceği ve çocukların İngilizce derslerini bu odada yapabilecekleri öneri olarak sunulmuştur.

Görüşme sonuçları değerlendirildiğinde, öğretmenlerinin fiziki etkinliklere dayalı atölyelere yönelik fikirleri olumlu görülmüştür. Atölyeleri kullanacak öğretmenlerin olumlu fikirlere sahip olmaları, yapılacak çalışmalara da olumlu etki bırakacaklarının işareti olarak algılanabilir. Geçmiş yıllarda uygulanan programlarda ilkökul derslerinde el işleri, doğal ortamdaki tarım işleri (ağaç, toprak), iş eğitimi, gerçek yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik içeriklerin olduğu ve uygulamaların olumlu sonuçlar doğurduğu bilinmektedir (Aslan, 2011).

Dolayısıyla bu uygulamaların günümüzde de gerçekleştirilerek öğrencilerin yaşama uyum sağlamada kullanacakları temel becerileri edinmelerinin, tasarım-beceri atölyelerinin çıktıları arasında olması beklenmektedir.

Günümüzde okulların fiziki yapılarının değişime yeterince ayak uyduramadıkları görülmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında hedeflenen çağdaş eğitimi vermekte bir adım daha ileri gidilebilmesi için ilköğretim okul binalarının fiziki durumlarının düzenlemeye ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, A. ve Turhan, M.** (2016), İlköğretim Okul Binalarının Fiziksel Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi (Van İli Örneği), *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 341-357.
- Akçadağ, T.** (2018). *İyi Öğretmen Doğru Okul*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslan, E.** (2011). Türkiye Cumhuriyeti'nin ilkokullarda izlediği ilköğretim Programı: 1924 İlk Mektepler Müfredat Programı. *İlköğretim Online*, 10(2), 717-734.
<https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.639398>.
- Balcı, Ali** (2001) . Etkili Okul ve Okul geliştirme. Ankara: Pegem Yayınları.
- Balyemez, S.** (2017). “Okul“ Kelimesi “Ekol” den mi Geliyor? SDÜ, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 125-147.
- Bozkurt, N.** (2003). Medrese, DİA, C. XXVIII, S. 323, Ankara.
- Griffin, T.** (1990). The Physcial Environment of The Collaege Classroom and is Affects on Students, *Campus Ecologist*, Vol. 18, No 1.
- Gülbahar, Y. ve Alper, A.** (2009). Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar konusunda bir içerik analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111.
- Işık, H.** (2004). Öğrenme Ortamlarının Fiziksel Düzeni, Sınıf Yönetimi, (Ed. Mehmet Şişman ve Selahattin Turan), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- İşbirli, M.** (2003), *Osmanlıda Medrese*. DİA, C. XXVIII, s. 324, Ankara.
- Kahveci, G. ve Demirtaş, Z.** (2012). İlköğretim okulu 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin temizlik ve hijyen algıları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(2), 51-61.
- Karasolak, K.** (2009), *Mimari Özellikleri Farklı İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Okulların Bina ve Bahçeleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Karatekin, K. ve Çetinkaya G.** (2013). Okul Bahçelerinin Çevre Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi (Manisa İli Örneği), *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 307-355.
- Kıldan, A. O.** (2007). Okulöncesi eğitim ortamları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15, 501-510
- Kramer, N. S.** (1995). *Tarih Sümer'de başlar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

- Menino, T. M.** (2000). *Designing Schoolyards & Building Community*. Usa: The Boston Schoolyard Initiative.
- Özdemir, T.** (2005). Tasarımda Renk Seçimini Etkileyen Kriterler. *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(14), 391-402.
- Özgan, H. ve Bozbayındır, F.** (2011). Okullarda adil olmayan uygulamalar ve etkileri. *Dicle Üniversitesi ziya Gökalp eğitim fakültesi dergisi*, 16(2011), 66-85.
- Poyraz, H. ve Dere H.** (2003). *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sanoff, H. Pasalar, C & Hashas, M.**(2001). *School Building Assessment Methods*. Washington, DC: National Clearinghouse for Educational Facilities.
- Tutkun, Ö. F.** (2003). *Sınıfta Yerleşim Düzeni*. Ankara.
- Üstündağ, N.** (1999), *Akıllı binaların tesisi yönetimi ve iş kalitesi üzerindeki etkileri*, Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.** (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.